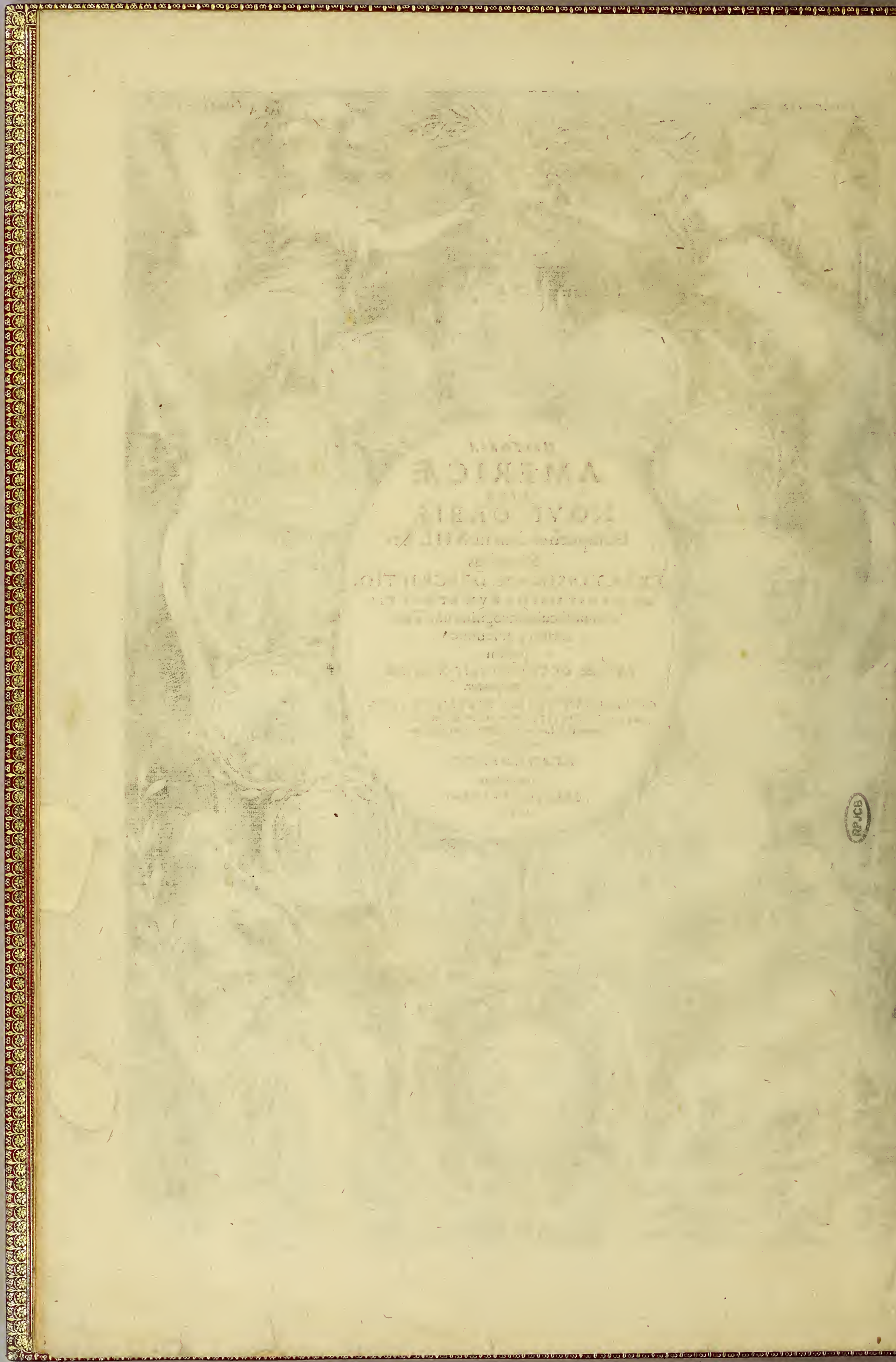

HISTORIA
AMERICÆ
SIVE
NOVI ORBIS,
Compræhendens in XIII, Se-
ctionibus
EXACTISSIMAM DESCRIPTIO-
NEM VASTISSIMARVM ET MVLTIS
abhinc seculis incognitarum Ter-
rarum, quæ nunc
passim
INDIÆ OCCIDENTALIS NOMINE
vulgò usurpantur.
CVMELEGANTISSIMIS TABVLIS ET FIG-
RISÆRI INCISIS, NEC NON ELENCHO SE-
ctionum, & Indice Capitum ac rerum præ-
cipuarum.
FRANCOFVRTI,
Sumptibus
MATTH. MERIANI.
1634.

AMERICA
MONT ORIE

RPJCB

Historia
A M E R I C Æ
SIVE

NOVI ORBIS.

Continens
IN XIII. DISTINCTIS
PARTIBVS

VERISSIMAM, EXACTISSIMAM, ET ADMIRANDAM DESCRIPTIONEM, VASTISSIMARVM, ET MVLTIS abhinc seculis incognitarum Terrarum, quæ patrum memoria primùm detectæ, nunc passim

INDIÆ OCCIDENTALIS
nomine vulgò vsurpantur.

NARRATIO INCREDIBILIS FVCVNDITATIS ET VTILITATIS: IN QVA DE NATVRA ET SITV NOVI ILLIUS orbis; de ratione Cæli, Elementorum ac Meteororum; de priscorum Incolarum horrendâ Idolomaniâ; de statu ac formis Politia, Rerumpubl. & Imperiorum; Anarchia, feritate et barbarie quorundam; Oeconomia, moribus ac ritibus diuersarum gentium; qualitate soli; allusione vtriusq; Oceani; Fluviorum indole; vbertate Frugum; præstantia Metallorum; Volucrum, Animalium, Pisciumq; illi orbis parti peculiarium, ingeniorum miraculis Naturæ; bellis Indorum mutuis: et quicquid præterea curiosus lector desiderare potest, verè, perspicuè et sufficienter pertractatur.

Cum Exegesi vltiore, quomodo & à quibus primitus illæ regiones detectæ, subactæq; sint: 25
quæ Nauigationes à diuersis Europæ populis, & quàm variâ fortunâ, ad hæc vsque tempora, eò susceptæ fuerint: annexâ enumeratione conuersationis, commerciorum, bellorumque cum Indis, Terræ incolis.

ORNATA ELEGANTISSIMIS TABVLIS GEOGRAPHICIS, ET
Figuris æri artificiosè incisis innumeris, quibus Historia ipsæ
Lux, Lectori delectatio
creatur.

Deniq; accessit Elenchus Sectionum, & Index Capitum rerumq; præcipuarum
in toto opere contentarum.

FRANCOFVRTI
Sumptibus
MATTH. MERIANI.

M. DC. XXXIV.

IN

OPVS AMERICANVM

PRÆFATIO GE- NERALIS.

Ex ad minimum, candide & amicissime Lector, enumerari possunt causæ inquisitionis reptionisque tot nouarum ac antea incognitarum orbis terreni partium, regionum & prouinciarum: Generositas, Curiositas, Voluptuositas, Utilitas, Necessitas atque Fatalitas. Primam harum quod attinet, equidem veritati consonum esse reor, *generosissimum* quemque, iam inde à conditu rerum, has sedes, in quas homo à creatore suo, tanquam in possessionem est missus, lustrare & accuratius cognoscere omni studio affectasse: ut inde, si nihil aliud, hoc certè disceret, *omnia esse angusta*, immò *punctum esse, quod inter tot gentes ferro, flammisq; diuiditur*: gentes, inquam, quæ adeo diuersis moribus & institutis vitam transigunt, ut earum nonnullæ (quemadmodum vel præsens Americanum opus manifestissimè edocebit) cum belluis potius, quàm cum hominibus diuino satù ortis, cognationem habere videantur. *Curiositate* vero motos mortales periculosissima itinera, & longissimas simulq; molestissimas peregrinationes, spontè & ultro suscepisse, nemo facillè inficias ibit, qui, *Hominem naturâ scire velle*, paullo altiori mentis indagine ruminauerit. Vnde rectè dixit ille, viæ & peregrinationis causam esse morem humani ingenii, dum ea scire concupiscimus, quæ à nostris finibus abesse natura voluit. Scilicet, *Externæ nescio quo fūco se adornant, & plerunq; notis patriæ rebus beatiora videntur*. Paucis dicam; Quod rarum, carum, charum, atque præclarum.

Rara iuuant: venit primis sic gloria pomis;

Hyberna precium sic meruere Rosæ.

Hinc illæ lachrymæ! hinc inquietæ istæ discursitationes! Et cur, quæso, æquora intentata, terræ habitationis suæ superficiem (qualongè lateque patet) imperuagatâ, solitudines imperscrutatas, insulas inaccessas relinqueret ille, qui intima etiam & reconditissima matris Telluris viscera, qui omnium Elementorum latibula, immo qui ipsius Ætheris abstrusissima arcana mentis acie euoluere, & omnes cœlorû plagas sagacissimis ingenii sui alis tam cōfidenter peruolitare ausus est? Non nego, hunc sciendi & cognoscendi feruorem, (modo se intra decetia limites contineat) laudem suam mereri apud sapientes. *Nihil enim scientiâ ar-*
dentius

P R Æ F A T I O.

dentius diligitur, nihil dulcius possidetur. Et, *Felix qui potuit rerum cognoscere causas.* Sed videmus & experimur, proh dolor! indies, plerisque sciendi cupidis præfixum esse scopum non æquè laudabilem: cum multi sint (recensente Bernhar- do) qui scire volunt, tantum ut sciant, quod mera curiositas est: alii scire deside- rant, ut scientiam suam vendant pro numis aut honoribus, quod turpis quæ- stus est: rursus alii scire & multa novisse præsumunt, ut sciantur ipsi digi- toque monstrentur in foro, quod ridicula quidem vanitas est, sed talis, quæ multorum etiam peregrinantium laudem & famam notabiliter obfusca- uit, dum post reditum in patriam ex longinquo itinere, dies noctesque ni- hil aliud somniauere, nisi quàm *dulce sit publicè monstrari & dici.* Hic est. Verum, istis sepositis, iam Tertiā causam, *Voluptuositatem*, seu voluptatis (sub quā etiam Diuitias, Honores & similia comprehensa volumus) cu- piditatem, paucis expendamus. Ambrosius ait: *Nihil prodigæ satis est volupta- ti: semper famem patitur sui, quæ alimentis perpetuis nescit impleri.* Et Hierony- mus: *Semper voluptas famem sui habet, et transacta non satiat.* Hoc apertè vide- mus in iis qui peregrinando & circumuagando animi sui desiderium explere non possunt. Si præsertim accedat sacra illa & planè insatiabilis auri argen- tique fames, quā non per mare solum, perque terras, sed & per saxa, per ignes, vel extremos usque ad Indos, mortales feruntur. Nam *Aurum omnia potest.*

Auri triumphum, quisquis es, canas vates.

Auri triumphum dicimus, Veni pauper,

Tuumq; adora Numen, et feras votum.

Auro nec arces, nec minis ferox miles

Indomitus esse, penè nec potest virtus:

Dat corda timidis, atq; turpibus formam,

Scientiasq; rudibus, et nouis gentem.

Quis dignitates aureas habet pauper?

Quis diues aut est stultus, aut timet leges?

Aurum profanum est; in sacris tamen lucet.

Aurumque superos placat, ac emit cælum.

Et certè Auaritiam, atq; Honorum ambitionem, non postremam fuisse cau- sam susceptarum Nauigationum versus terras incognitas, qui statuit, meo iudi- cio non protinus aberrat. Si præsertim Hispanorum indolem paulò attentius in- tueamur, eorundemq; in miseros Indos horrendam crudelitatem, nil nisi aurū & gemmas sitientem, animo nostro seriò expendamus. Quā de re legi possunt in hāc nostrā Americanā Historiā ea, quæ scripta reliquit in sempiternam huius rei memoriam Hieronymus Benzonus Mediolanensis: cui & alii fide dignissimi manifestè adstipulantur. Summa, *Tyrannis Auaritiæ et Ambitionis comes est insepara- bilis.* Et honores, splendores, amores, abundantia, luxus &c. sunt instar Lapidis Herculei, siue Magnetis, trahentis retrahentisq; animos & corpora mortalium per omnes vniuersi angulos; & dirigentis eorundem cogitationes sæpissimè ver- sus ea loca, vnde certissimum periculum imminere haud obscurum est. ut iam fileamus de Negotiatione & Mercatura, latentium lucrorum astutissima inda- gatione (ut loquitur Agrippa) & manifestæ prædæ auidissima voragine, quæ

P R Æ F A T I O.

» habendi fructu nunquam felix, semper autem quærendi cupiditate miserrima. Hinc emit ille, vendit alter, hic portat, ille asportat, hic Asiam, ille Africam, & tertius Americam quærit; inquieti & impigri omnes, nec corporis, nec fortunæ, immò nec animæ sæpius vllum periculum excludunt, modò lucrum sperant; nec cognationes, nec affinitates, nec amicitias, nec exterarum regionum qualitates, nec incolarum mores, nisi sola vtilitate metiuntur & colunt, sicque omnes per omnem ætatem post lucrum, post diuitias currunt, ac si alibi laborum requies, vitæq; solatium nequeat inueniri.

*Impiger extremos currit Mercator ad Indos,
Per mare, pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.*

Sed quærant illi atque requirant, quousque voluerint, nos interea pergamus, ad Quartam institutarum Peregrinationum causam, *vtilitatem*. Neque enim existimandum est, eiusmodi visitationes dissitorum locorum, & conuersationes cū populis ignotis, omni salubri fructu carere: vel noxias & pestiferas esse velificationes, quia multi iisdem turpiter abutuntur, quod accidit plerunque rebus in mundo preciosissimis & maximè necessariis. Saniori certè iudicio hac de re differit Lipsius, statuens *Peregrinationem esse instrumentum vsui rerum et prudentia ac-*
» *commodatissimum*. Nam vt herbas & fructus naturæ deliquio serotinas, procura-
» to calore præcoces reddimus: ita mentem licet opportuna peregrinatione. Et vt
» pueruli, cum è luce in tenebras transferuntur, horrent; sic alieno Lare quærit se
» animus, & cura ac circumspeditione contrahitur: contrà, si domi in ignauiam se
» libertas vernacula soluit, & pueriles ineptias reliqua ætas recipit ne in senectute
» quidem eluendas. Sic quidem videri possint, qui vitæ vota, vbi nati, sepeliunt,
» testudines esse, immò pueri in omni ætate: cumque nimium desidet ditioris in-
» dolis vigor, in sinu materno contabescit. Peregrinatione autem deletur paren-
» rum indulgentia, vt à pueritia iuuentutis ille genius discernatur. Alios annos
» alii mores decent, & alios mores alii anni docent. Semper ille puer qui domi est,
» qui extra paterni agelli ambitum solem non vidit. Verum, si utilis debet esse peregrinatio, minimè sufficit solius corporis transitus. Nam vagari, lustrare, discurre quiuis potest, pauci indagare, discere, id est verè peregrinari. Nec sufficit Regiones, castella, sepulcra & ludicra varia vidisse: verum necessarium est, statum vniuscuiusque Reipublicæ, officia, modum viuendi, religionem, leges, mores, naturasque populorum, quàm diligentissimè prospexisse, in quo vera Prudentia, Dux & Lux vitæ humanæ consistit. His accedunt commoda & incommoda, tam Naturalia, quam Artificialia, & cuius regionis peculcaria. Nam diuersimode distribuit dona sua sapientissimus opifex, *nec omnis fert omnia tellus*. Hincque ex peregrinatione multum accedit physiologiæ seu scientiæ rerum naturalium: multum Astronomiæ, Geographiæ & cæteris Matheseos partibus: non minus doctrinis philosophiæ practicæ, Ethicæ, Politicæ, Oeconomicæ; multum item Medicinæ: & plurimum Theologiæ, modò Diuini verbi & Euangelii prædicationem, ac syncerioris Christianæ doctrinæ inculcationem, paulò maiori & feruidiori zelo vrgerent ii, quibus id concessum & demandatum est. Sic procul omni dubio, cælum & terra ex istis Nauigationibus commodum ac incrementum perciperet longè maximum. Sequitur *Necessitas*, causa Quinta, quæ

P R Æ F A T I O.

quæ quidem iam iam ex antecedentibus satis superque elucescere & animaduerti potest. Etenim si commodam vitam ducere, si ea quibus quotidie indigemus hinc inde corradere, si negotiationes promouere, si victum & amictum parare, si varias scientias & artes liberales excolere, si iuventutem formare, si animum, mentem & mores polire, si Reipublicæ commodis prospicere, Ecclesiæ incremento vigilare, si corporis valetudini & animæ salutî consulere, ac omnibus in vniuersum hominibus prodesse necessum est: quid quæso magis necessarium Peregrinatione, vnde prædicta, & infinites plura, emanant omnia? De recreationibus (quæ & ipsæ, suo tempore & modo admodum necessariæ sunt) nihil nunc addam, cum satis per se pateant, & nimis deplorandum sit, *multos hodiè non tam cum fructu, quàm cum voluptate peregrinari, plura ad aspectum quàm ad salutem referentes*: quos Lipsius olim comparauit cum Coronariis, bel-
lissimas saltem herbas floresque stuppis aut coronis innectentibus, salubrium in-
terim cura neglecta.

Superest causarum Peregrinationis, quas initio enumerauimus, vltima, *Fatalitas*, nobis Christianis potius Diuina Prouidentia dicta. Rem enim admirabilem in primis que stupendam fuisse, nemo sapiens, & cui à meliori luto finxit præcordia Titan, negabit, quod ante annos centum & plures, vnius anonymi cuiusdam instinctu, (quem tamen non nemo Anton. Sanchetz de Huelvâ vocat) vnius Christoph. Columbi Genuensis felicissimo ausu, vnius magnanimæ sceminæ Isabellæ Castiliæ Reginæ liberali sumptu, fuerit factum, hominibus vt nouus planè innotesceret orbis, magnitudine vix antiquo cedens, & qui omnibus in nostratis mundi partibus constitutis penitus tum incognitus erat, quemque in rerum existere natura, ne in somno quidem vnquam cogitarant. Quod certè non sine occulto Numinis instinctu (quam supra Fatalitatem diximus) contigisse putandum est. Et profectò nouum hunc orbem, exploratum detectumque iri aliquando, multorum vel vaticinationibus vel coniecturis cognitum prædictumque iam olim fuisse videtur sapientioribus. Hinc oraculum Senecæ:

*Venient annis secula seris,
Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet, & ingens pateat tellus,
Tiphysq; nouos detegat orbes:
Neque sit terris vltima Thule.*

Immò viri præclari nullatenus dubium habere volunt: hoc idem etiam Cumanam indicauisse Sibyllam, quando ita est vaticinata:

*Alter erit tum Tiphys, et altera quæ vehat Argo
Delectos Heroas &c.*

Cur autem, tot iam retrò seculis præterlapsis, hæ tantæ magnitudinis & tam opulentæ terræ, potuerint latere nostrates, non immeritò exquiratur. Multi putant Carthaginenses olim huiusmodi Nauigationes, quippe ipsorum negotiationibus damnosas, de industria prohibuisse: alii credibilius autumant, neglectas fuisse hæc regiones, propter varias commutatio-

P R Æ F A T I O.

nes imperiorum , & cetera quæ tales vicissitudines plerunque sequi solent vix enumeranda incommoda: quibus causis tertii, & forsitan non ineptè addunt imperitiam nauigandi, & quod admirabilis istius Pyxidis nauticæ abstrusæ & stupendæ proprietates, vtilitatesque insignes , veteribus fuerint inexploratæ: vnde nemo se facillè vasto Oceano committere ausus fuerit , sed vt plurimum naues in vicinia continentis detinere, & littora legere coacti sint. Sed missis his similibusque probabilibus coniecturis , causa omninò sublimior subesse videtur, inquisitionis & reptitionis incognitarum terrarum. Fuerit sanè generosi animi feruor; fuerit curiosæ mentis stimulus; addiderit calcar vel regnandi vel ditescendi, vel habitationes extendendi , vel corporis voluptatibus indulgendi, vel etiam sciendi & experiundi varia, effrenis libido; impulerit vtilitas; coegeritque necessitas ineuitabilis; quicquid horum fuerit, res tamen hæc tales tantæque sunt , vt vel meditantis superare captum, vel ad mentis quoque stuporem adigere posse videantur , quoties earum considerationem animum intelligentis cordatque viri subire contingit. Olim quidem , hominum genere in terris multiplicato, cum vnus fundus tot mortalibus alendis non sufficeret , paulatim in patrias & tribus discessionem facere, & longius à se mutuo, alius aliò, pro opportunitate, concedere coacti sunt: sed nostros Argonautas an tale quid quoque permouerit, vt traiecto primùm mari Atlantico, & emensis Æthiopici pelagi spatiis, ad occidentalissimos, & ferè Antipodas vsque, tam audacter penetrarint, vix verisimilis, vel saltem vix sufficiens causa statui potest. Prudentiores certè & perspicaciores , hoc negotium paulo altius ordiuntur: & ille, qui temporum periodos ac signa, mirabilemque seculorum , vel per transfennam, inspexit harmoniam; qui nouit „ Deum statera ponderasse æuum , & mensura tempora mensum esse, ac ea- „ dem numero numerasse; Ille, inquam, opera facillima deprehendet consonan- „ tiam maximam, & typicam subesse Harmoniam inter tempora vetera & re-
 NB. centiora, De quo tamen nunc pluribus agere, & rem tantam pro dignitate prolixè pertractare, huius equidem loci non est. Sufficiat, nobis hodiè loca ista amplissima, ineffabili nostro commodo, patere, siue iam Generositas, siue curiositas, siue voluptuositas, siue vtilitas, siue Necessitas, siue denique diuina aliqua Fatalitas primos indagatores ad tentanda tam tædiosa, periculosa & incerta itinera, adegerit vel extimularit.

Reperiuntur quidem (quod silentio præterire non possumus) Viri grauissimi, quibus omnino verissimū videtur; Insulas adiacentēq; noui illius orbis cōtinentem, etiam olim, multa ante secula, orbi nostro non plane incognitam extitisse. Cum sit apud Platonem memoria vetustissimæ Insulæ Atlantidis, adeo magnæ, vt Asia atq; Africa ampliorem etiā scribat: quin tandē etiā ita describat, vt nullus dubitationi locus supersit, orbem hunc nouum aut partem, aut ipsam esse Platoniam illam terram.

Primo enim facit locatq; Insulā istā grandē ad fauces Gaditani maris, quæ lōge lateq;, introrsum scilicet, pateret, & ex qua transitus esset ad Insulas alias, ac ex istis iterum ad oppositā continentem, mari adiacentem. Hęc si cōsideras & scrutaris; nil aliud dicere videtur, nisi Insulam illā magnā statim ab Hispania fuisse; vbi
 etiam

P R Æ F A T I O.

etiam hodie adhuc (postquā illa illuione periit) eius velut fragmenta supersunt: Canariæ, Fortunatæ, ac si quas alias tota Africæ ora interior Insulas habet. Ex illa porro, memorat Plato, transitum in Insulas fuisse; (eas puta, quæ nunc quoque præiacent continenti, Cubam, Hispaniolam, Iamaicam & plures;) at ex Insulis in ipsam continentem: nempe vel in Peruanum vastum tractum, vel in vastiorem Mexicanum. Vides hanc ex fide Ægyptiacæ historiæ narrationem Platonis, cum Indiis nostris pulcherrime conuenire. Tacebo quæ ex Proclo, Æliano, Plutarcho, Homero, Plinio, Aristotele, Diod. Siculo, Solino & aliis, pro præsentis rei confirmatione in medium afferri possent: & vnus solùm mentionem adhuc faciam, quod ex aliorum sensu recenset Auitus declamator apud Senecam, dum ait: Fertiles in Oceano iacere terras, vltraque Oceanum rursus alia littora, alium nasci orbem. Clarius, si nostra tempora inspiciamus, vix potuit effari aut designare; quamuis tum Auito ridiculum id fuerit visum, (sicut olim Sancti quoque Patres, terram rotundam & Antipodas, negare non sunt veriti:) ideoque addit, Facile ista finguntur, quia Oceanus nauigari non potest. Palàm etiam Seneca ostendit alicubi, Reges magnos, gentesque ignotas vltra maria esse; & timet etiam, ne aliquando in nostrum excurrant orbem. Nulla, inquit, terra, tam longè remota est, quæ non mittere aliquo suum malum possit. Vnde scio, an nunc aliquis magnæ gentis in abdito dominus, fortunæ indulgentia tumens, non contineat intra terminos arma, an paret classes ignota moliens? Et hæc sanè Indis occiduis euenerunt, ignarissimis Hispanorum.

Demum etiam Maro terræ illius mentionem facit, immo vaticinatur, Romano Imperio eam subiiciendam: *Æneid. 6.*

----- *Iacet extra sidera tellus,*

Extra anni solisque vias: ubi cælifer Atlas

Axem humero torquet, stellis ardentibus aptum.

Extra sidera quod eam locat, planetas intellige, qui intra Tropicos decurrunt: & ideo, velut interpretans, addit: extra solis & anni vias. Ergo vltra Torridam ponit, ac quidem Austrum versus, & *avvαζov* nobis. Sicut quod de Atlante scribit: haud de illo Africæ est accipiendum, sed eo quem Plato celebrauit, quemque istis in locis regnauisse refert.

Manet idcirco etiamnum verisimile, veteres de his terris aliqualem quantumuis exiguum habuisse gustum, licet primus earum inuentor passim celebretur supranominatus Christophor. Columbus, qui tamen Anno Christi demum 1492. nauigationem suam (satis quidem animosè & feliciter, sed non sine extremis periculis) instituit. Quemadmodum prolixius legere poteris in operis huius parte Quarta. Vbi simul notabis, Nauigationes in hoc volumine minime dispositas esse, iuxta certam temporis, quo contigerunt, seriem, sed eo solùm ordine, quo vna post alteram ad manus Typographi primo peruenit. Quod si ergo desideras in lectione rationem habere temporis, prioris vel posterioris, hoc tibi dabo consilium, Percurras primo omnium, dictam quartam partem de insigni & admiranda

P R Æ F A T I O.

randahistoria repertæ Indiæ Occidentalis à Christophoro Columbo. Anno vt
suprà 1492.

Huic subiungas Nauigationes duas Americi Vesputii, sub auspiciis Re-
gis Castellani Ferdinandi susceptas ann. 1497. & 1499. quæ habentur in parte
huius operis Decima.

Porro addas Historiam, qua ratione Hispani Regni Peruani prouin-
cias occupauerint anno 1526. Ea recensetur in parte sexta. Item Historiam
memorabilem prouinciæ Brasiliæ scriptam à Joh. Stadio Homburg. Hesso. an.
1547. Vbi etiam (nempe in parte III.) exemplar Literarum de Nauigatione Ni-
col. Villagagnonis &c. ann. 1555.

Et narratio profectionis Johann. Lerii in prouinc. Brasiliensem. an 1556.
His perlectis deuenias ad part. VII. in qua habetur vera & iucunda descri-
ptio præcipuar. quarundam Indiæ Occidentalis Regionum & insularum ha-
ctenus incognitarum. Ab Ulrico Fabro Straubingenfi an. 1534.

Mox recurras ad part. V. vbi videbis nobilem & admiratione plenam
Historiam insignis crudelitatis Hispanorum, tum in Nigritas seruos suos, tum
etiam in Indos. an. 1554.

Præterea recensentur Gallorum piratarum de Hispanis reportata
spolia. Item, Hispanorum aduentus in nouam Indiæ continentis Hispan-
niam.

Nunc ulterius retrogrediaris ad part. II. & perlustres breuem narratio-
nem eorum, quæ in Floridâ Americæ Prouinciâ Gallis acciderunt, sub Duce
Renato de Laudonniere, ann. 1564. Item de Gallorum expeditione in Flori-
dam, & clade ab Hispanis ipsis illata. anno 1565. Hoc posterius reperi-
es in Parte VI.

Hinc deuenias rectâ ad sectionem seu part. VIII. legasque Nauigationem
primam Francisci Draken Eq. Angli ann. 1577. qua totum terrarum orbem
permenfus, multa memoratu dignissima expertus est. Tum protinus ad prin-
cipium recurras, hoc est, ad part. I huius operis, & euoluas admirandam narra-
tionem de commodis ac ritibus incolarum Virginix, coloniam eo deducente
D. Richardo Greinville, & sumptus faciente Dn. Waltero Raleigh, Equitib. An-
glis, ann. 1585. Huic deinde narrationi subiungas ex parte VIII. secundum iter
Francisci Draken Eq. Angli &c. in Ind. occidentalem. ann. 1585. Et circumnauig-
ationem totius orbis Thomæ Candisch, an. 1586. Necnon tertium iter dicti
Draconis, ad expugnandam ciuitatem Panamam an. 1595. Et vltimo, Nauiga-
tiones duas Gualtheri Raleigh an. 1595. & 1596.

Sequitur pars operis IX, idest, descriptio duarum Nauigationum Hollandi-
carum in diuersas orbis partes, binis libris comprehensa. Quorum Primus nar-
rat, quo pacto quinque naues, quæ Ambstelodamo soluerant an. 1598, Magellani-
ci freti angustis superatis, in Moluccas pertendere conata, diuerso euentu vsq̃ fue-
rint. Secundus percenset felicem & admirabilem orbis periplum Oliuerii van der
Noordt. an. eod. Porro transeas ad part. XII, & percurras descriptionem Indiæ Occi-
dentalis Anton. de Herrera an. 1601. Item narrationem omnium nauigatio-
num

P R Æ F A T I O.

num per Fretum Magellanicum; quæ quidem diuersis temporibus contigere. sed non opus est, vt hoc in loco, ratione temporis, simus scrupulosiores. Subiungere poteris paralipomena Americæ, in quibus plurima obseruatione & lectione non indigna habentur. Sic pergas ad partem X. & XI. excerpando solidam narrationem de moderno Virginiae statu. Auth. Raphe Hamor. an. 1614. Et veram descriptionem nouæ Angliæ à Capit. Iohan. Schmidt &c. an. eod. Item admirandam nauigationem Georgii à Spilbergen, classis Belgicæ præfecti, per fret. Magellanicum & Mare meridionale. an. vt sup. Nec non Relationem inauditi itineris à Wilhelmo Schouten Hollando peracti, quo in meridionali freti Magellani plagâ nouum hætenusque incognitum in Mare Australe transitum feliciter patefecit, A. C. 1615. & sequentibus.

Tandem euolutis his omnibus, in manus sumas Part. XIII. & vltimam huius operis Americani, vbi reperies 1. Descriptionem vberiore nouæ Angliæ, Virginiae, Brasiliæ, Guianæ & Insulæ Bermudæ. 2. Chorographiam Terræ Australis hætenus incognitæ. 3. Descriptiones nou. Mexici, Cibolæ, Cinaloæ, Quiuiræ, rerumque memorabilium in Iucatan, Guatimala, Fonduris & Panama obseruatarum. 4. Nauigationem Hollandorum per vniuersum orbem, Duce Iacobo Eremitâ. ann. 1623. 5. Historiam expugnationis vrbs S. Saluatoris. an. eod. 6. Historiam classis Hispanicæ interceptæ à Petro Heinio. an. 1628. 7. Occupationem vrbs Olindæ de Fernambucco in Brasilia, ab Hollandis, Duce Cornelio Lonck. A. C. 1630.

Et sic lectionibus tuis, non sine fructu ac delectatione, insigni colophonem felicissimè impones.

Hæc Te monere volumus, amicissime Lector, in vestibulo libri, ne Partium fortè minus concinno ordine perturbaberis, sed absque ambagibus Historiam quamcunque leui labore reperire & repetere posses. In quem quoque finem omnium Sectionum Elenchus, quâ istæ se inuicem consequuntur serie, huic statim præloquio subiungere placuit. Quod superest, speramus Te hunc nostrum Laborem tali animo interpretaturum, quali nos eundem publicè exhibemus. Vale, candide

Lector.

ELEN-

E L E N C H V S

SINGVLARVM SECTIONVM,

S E V

PARTIVM TOTIVS OPERIS AMERICANI:

Cum Indice Capitum rerumq; præcipuarum, & maximè memorabilium, in
istis XIII. partibus contentarum.

I. **A**dmiranda narratio, fida tamen, de cō-
modis & incolarum ritibus Virginie,
nuper ab Anglis, qui à Dn. Richardo
Greinvile, Equestris ordinis viro, eò in col-
oniam an. 1585. deducti sunt, inuētæ, sum-
ptus faciente Dn. Waltero Raleigh itidē
Eq. Anglo, & fodinar. stāni præfecto, ex au-
thoritate sereniss. Regine Angliæ. Primū
Anglico scripta sermone, à Thoma Hari-
ot, eiusdem Walteri domestico, in eam Co-
loniam misso, vt regionis situm diligenter
obseruaret.

Tractatur autem in hac parte

1. De Mercatura commoditatibus in Virginia, ubi de
Serico herbaceo, Bombycibus, Lino, Canabe, Alu-
mine, Terra Wapeih, Pice, Resina, Terebinthina,
Sassafras, Cedro, Vino, Oleo, Pellibus villosis, cer-
uinisq; Mustelis odoratis, Ferro, Aere, Vnioni-
bus, Gummi, Tincturis variis, Isatide, Sacchari
cannis &c.

2. De commoditatibus Annonæ indigenis Virginia
familiaris, & primò de his quæ feruntur & co-
luntur, vt sunt Pagatovv, aliàs Mayz, Okindgier
Faba, Wikožovva pisa, Macócqvver nostris pepo-
nib. melonib. & cucurbitis similes, Atriplex, Plan-
ta solis, Vppovv voc Hisp. Tabaco; Radices variae; O-
penavvk, Okepenauk, Kaishucpenauk, Tsinavv seu
Rad. China genus, Cocushavv, Habascon, Allia
&c. Fructus diuersi; Castanea, Nuces regia, Mespi-
la, Metaquesunnauk, Vva, Fraga, Mora, Sac-
quenummener, Pifa sylvestria, Glandes &c. Dein
de de Animalibus, ubi numerantur inter Qua-
drupedes, Cerui, Cuniculi, Vrsi, Saquenuckot, Ma-
quovv voc, Sciuri, Leones, Lupi, Canilupi &c. Inter
Aves, Pavones Americani, Palubi, Perdices, Gru-
es, Ardeæ, Anseres, Cygni, Psittaci, Accipitres, Ar-
salones, & multa alia. Inter Pisces, Acipenser, Ha-
leces, Truta, Turfiones, Raia, Mugiles, Passeres
Cæcristarini, Ostrea varii generis, Musculi, Coch-
lea, Astaci, Seekanauk, Testudines terrestres & ma-
rina &c.

3. De reliquis rebus scitu necessariis, his qui in Virgi-
nia habitare volunt: nempe de commoditatibus
rerum ad fabricas &c. necessariarum, & de na-
tura ac moribus indigenarum: tandem sequitur
Peroratio: huic subiunguntur viua Imagines 23.

Item Icones 5. Picthorum, Britannia partem olim
incolentium.

II. Brevis narratio eorum quæ in Florida A-
mericæ prouinciâ Gallis acciderunt, secū-
dum illam nauigatione, duce Renato de
Laudonniere classis præfecto. an. 1564.
Auct. Jacobo le Moyne, cui cognomen de
Morgues, Laudonnierum in ea nauigatio-
ne secuto. Primum gallico idiomate edita.

Hic habetur

1. De Inuentione Florida per Io. Pontium an. 1512.
eiusque nomine, situ, positu, & variatione au-
thorum circa inuentorem, administratione ac
Pontii in eandē infelici aduentu. Item, quo pacto
eam circa an. 1534. inuasit Ferdinandus Sot-
tus, præfect. generalis militum Hispanorū: & quo-
modo spe sua deiectus sit: Porro qua ratione post-
ea Hispani sollicitatores repulsam tulerint: & Do-
minicani precibus ac suauiloquentiâ Barbarorum
animos aucupari tentauerint, sed ab ipsis miserè
discripti fuerint.

2. Brevis descriptio prouinciæ Florida, & Narratio
nauigationis Laudonnieriana: cui subiunguntur
Icones numero 42.

3. Libellus seu Epistola supplicatoria Regi Gall. Carolo
IX. oblata, per viduas, orphanos, cognatos, affines,
& ipsi Franciæ occidentalis Regi subditos, quorum
consanguinei per Hispanos in ea Gallie antarctica
parte, quæ vulgò Florida nomen inuenit, crudeli-
ter trucidati perierunt. an. 1565.

4. De Gallorum in Floridam nauigatione quarta sub
Gourgueso. an. 1567.

III. Memorabilis prouinciæ Brasiliæ Historia,
germanico primū sermone scripta à Io-
hanne Stadio, Homburgense Hesso &c.
Addita est Narratio profectionis Iohan-
nis Lerii in eandem prouinciā, initio
gallicè exarata. Item Exemplar duarum
literarum de nauigatione Nicol. Villaga-
gnonis, Eq. Melitensis, in illam Americæ
prouinciā quæ vltra Aequatorem ad
Tropicum Capricorni extēditur. Historiæ
Stadianæ breue Argumentū hoc est. Initio sum-
matim describuntur duo itinera naualia, quæ con-
fecit Iohannes Stadius intra nouennium.

B

1. Ex

E L E N C H V S

1. Ex Portugallia in Brasiliam. (Rio de Plata.
2. Ex Hispania in noui orbis America prouinciam
3. Quomodo scopetarii vicem obierit Stadius, & arci ab incurſu hoſtili defendenda praefectus fuerit, in Braſilia quadam parte, cuius incolae Tuppin Ikinſii, & Luſitania Regi ſubſunt.
4. Quomodo captus ab hoſtibus Barbaris, & miſere abreptus fuerit, ubi nouem menſium captiuitatem ſuſtinuit, non niſi in cruentam hoſtibus eſcam reſernatus.
5. Quae ratione tãdem, miraculo potius diuina Maieſtatis, quàm vllò vel rationis, vel humanitatis beneficio, liberatus, & incolumis patriae ſuae dilectae redditus fuerit.
6. Sequitur ſuccincta quidem, ſed fide digna expoſitio, de rebus & moribus Tuppin Imbarum &c. apud quos Stadius per dictos nouem menſes capti. Figurae paſſim intermixtae ſunt. (uus fuit. Profectionem Lerii quod attinet, totius hiftoriae Summa capita ſunt iſta.
1. Auctoris ſcopus.
2. Aſcenſus in naues Iuliobonae: itemq; occurſus nauium & expugnatio; tempeſtates, littora & inſulae primùm obuia.
3. Bonitae, Albakorae, Auratae, & Sues marini, Piſcesq; volatiles, aliq; viſi atq; capti ſub Zona torrida.
4. De Aequinoctiali circulo, tempeſtatibus, ventorũ incoſtantia, pluuiis corruptis, caloribus, ſiti, aliisq; incommoditatibus, circa illam mundi plagam.
5. De primo India occidentalis conſpectu, & incolentium Barbarorum: deq; iis, quae his nauigantibus in mari acciderunt &c.
6. Deſcriptio ſinus Ganabara ſeu Geneurenſis, Inſulae Caſtelliq; Colignii, atq; Inſularum adiacentium.
7. De ingenio, robore, ſtatura, nuditate, ornamentis corporis, virorum & faeminarum Braſilienſium.
8. De craſſis radicibus & craſſo milio, ex quibus Barbari farinã conſciunt, qua in panis vtuntur locũ: deque eorum potione, quam Caon-in appellant.
9. De feris, praeſtantibus lacertis, ſerpentibus, aliisq; America monſtroſis animantibus.
10. De variis Americanis auibus à noſtris diſſidētibus, de magnis veſpertilionibus, apibus, muſcis, culicibus, aliisque regionis illius inſectis.
11. De nonnullis piſcibus apud Americanos maxime vulgaribus, deque eorum piſcatu.
12. De Arboribus, herbis, radicibus, exquisitiſſimisque fruētibus, qui in Americano proueniunt ſolo.
13. De bello, praeliis, fortitudine & armis Barbarorũ.
14. Captiuos ſuos, quo tractent modo Barbari, qualibusq; ceremoniis in iſdē maētandis & deuorandis vtantur: quibus per occaſionem immaniſſimae crudelitatis alia exempla adiecta ſunt.
15. Quid nomine Religionis apud Barbaros Americanos veniat; de erroribus, in quos ab impoſtori-

- bus, quos Caraibes vocant, inducuntur; deque craſſiſſima Dei ignoratione quae apud eos obtinet.
 16. De coniugio, Polygamia, & conſanguinitatis gradibus, quos Barbari obſeruant: deq; liberorum apud eos educatione.
 17. Quid leges, quidq; politia apud Braſilienſes nuncupari poſſint; quàm humaniter excipiant hoſpites; deq; lachrymis ac fictis ſermonibus, quibus peregrini in ipſo ingreſſu à mulieribus excipiuntur.
 18. Quam curam morbis ſuis adhibeant Barbari: de eorum ſepultura & exequiis; deque inſano circa mortuos luctu.
 19. Colloquium in ipſo aditu Braſilienſis orae, inter indigenas Tououpinambaultios Tououpinenkin, Braſilice ac Latine conſcriptum.
 20. De peregrinantium ab America diſceſſu, deq; naufragiis, & aliis non minimis extremitatibus &c.
 21. De extrema fame, tempeſtatibus aliisq; non paucis periculis, à quibus in Galliam redeuntes diuina ope erepti ſunt hi ipſi nauigantes. Figura ſuis locis hinc inde inſerta ſunt. Poſt ſequitur Exemplar duarum iſtarum literarum, de Nauigatione Villagagnonis, verſus Tropicum capricorni &c. de quibus in tit. generali huius partis III. mentio facta fuit.
-
- IV. Inſignis & admiranda Hiftoria de repertã primùm Indiã occidentali à Chriſtoph. Columbo an. 1492. Scripta ab Hieron. Benzone Medioli. qui iſtic annis 14. verſatus, diligenter omnia obſeruauit. (ſunt capita. Et eſt hac Hiftoria Benzoniana ſectio 1. cuius iſta
1. Quae cauſa Benzoniẽ ad nauigat. in Ind. occid. impulerint.
 2. Quomodo Hiſpani in India occid. Barbaris, tum amicis tum inimicis, vtantur.
 3. Quomodo Indi captiui ab Hiſpanis tractentur. Parienſium mores & arma.
 4. Quomodo Indi deprehenderint Hiſpanos mortales eſſe, quos immortales credebant.
 5. Chriſt. Columbus primus India occid. repertor, contra Hiſpanos.
 6. Eius conſtãs propoſitũ quare de noua India, & quomodo tandẽ, poſt diuturnã irritãq; ſpẽ, à Ferdinãde Caſtella Rege claſſe inſtructus, voti cõpos fuerit.
 7. Columbi varia fortuna apud Hiſpanos. Cubam & Hiſpaniolam detegit. Indi Hiſpanos amiciffimẽ excipiunt: hi Indos auro & ornamentis ſpoliant.
 8. Indi demonũ oraculis monentur de ſuneſto aduentũ Hiſpanorum in ſuas terras. Quae prima ipſorum Colonia. Columbus in Hiſpan. premiis augetur.
 9. Secunda Columbi in Indiam nauigatio. Hiſpaniola ſanguine Hiſpanorum imbuta. Iſabella colonia à Columbo conditur. Indorum aduerſus Hiſpanos tumultus.
 10. Inuſi-

PARTIVM ET CAPITVM.

10. Inusitata vis turbinū in Hispaniola. Causam Indi tribuunt flagitiis Hispanorum. Columbus Hispaniā repetit. Hispanorum ab ipsius fratre secessio.
11. Columbus tertio in Indiam nauigat. Cubaguam detegit. Frustra Hispanorum seditiones componere laborat. Indos perduelles domat.
12. Columbus inimicorum calumniis honore deiicitur. Bombadilla ei succedit. Hic in Hispaniam reuertens, cum multo auro mergitur.
13. Alphonsi Ninni in Ind. occ. nauigatio. Indorum prima opinio de Hispanis. Hispani se filios Dei venditant, sed mox re ipsa longē aliud ostendunt.
14. Quarta Columbi in Indiam nauigatio. Detegit Veraguam & Vrabam. Hispanos rebelles vincit. In Hispaniam reuersus moritur. Posteritas eius.
15. Monachi & Sacerdotes in India occid. cænobia extruunt. A Barbaris trucidantur. Didac. Ocampus Barbaros suppliciis coerct. Toletum colonia.
16. Doctor quidam ē sacerdote tribunus militū, semet & suos euerit. Iac. Castellio in Barbaros sauit. Lampugnanius Mediol. in piscatione unionū perit.
17. Indi Hispanorum amicitiam respuunt. Durissimae seruituti addicuntur, Regio edicto.
18. Didac. Niquesa & Alphons. Hoieda primi ad Indicam continentem subigendam mittuntur. Monachi quod suaserant dissuadere, & Indor. seruitutem damnare coguntur. Ea tandem Bulla pontif. & Caesar. mandato abrogatur. Reclamant diuites Hispani. Monachi Barbaros frustra verbis mulcere conantur.
19. Hoieda & Niquesa ferro & flamma sauiunt in Indos. Hoieda vulneratur, & fame eiectus in Hispaniola moritur.
20. Francisc. Pizarrus Hoieda legatus, ē continenti India cum suis fame expellitur. Ab Anciso pratore reuerti cogitur. Ancisus Indos vincit & coloniam condit. Valboa ab ipso secedit cum aliis.
21. Did. Niquesa naufragium facit. Reuectus ad suos Veraguam ut infaustam relinquit.
22. Idem Nominis Dei Colonia fundamenta ponit. A Dariensibus ad cōponendas rixas accersitur. Mox probrosē expellitur ab Anciso & Valboa. Mors eius.
23. Ancisus a Valboa in vincula cōiicitur: mox solutus in Hispaniam cōcedit. Valboa Australe pelagus detegit. Pet. Arias ex Hisp. in Antiquam mittitur. Indos auarē & crudeliter habitos, odio implacabili aduersus Hispanos inflammat.
24. Pet. Arias & Valboa dissidentes conciliantur. Mox rursus amicitia dissilit. Valboa securi percutitur. Aria imperium abrogatur.
25. Hispanor. praefector. in India clades. Alfingeri & Georgii Germanorum cades. Colonia in Castella aurea. Hispanienses sibimet mortem consciscunt.
26. Indorum occid. Religio. Satana in fascinando ipsos versutia. Sacrorum ritus. Arbusci cuiusdam

- accensi fumo inebriantur.
27. Eorundē Matrimonii leges. Auaritia inde exulat.
 28. Eorundem Fruges. Panis faciendi mos. Potus varia species.
 29. Peculiaria Insecta India occid. Hispaniola breuis descriptio. Cur inepta vino & tritico. Sacchari ferax est. Mercaturae quae hodie ibi exercentur. Subsequuntur Figura 24.

V. Nobilis & admiratione plena Historia, de Hispanorum tum in Nigritas seruos suos, tum in Indos crudelitate. Vbi etiam recensentur Gallorum piratarum de Hispanis reportata spolia. Item aduentus Hispanorum in nouam Indiē continentis Hispaniam, eorumq; in incolas sauitia.

Estq; haec ipsa Historiae Benzoniā sectione 2. Cuius primaria capita sunt ista.

1. Hispani Indicis consumptis ex Aethiopia mancipia adsciscunt. Seruile tumultus in Hispaniola.
2. Galli piratae Hispanas naues excipiunt. Hispanorum in armandis nauibus negligentia.
3. Anzules Hispanus praelio nauali a Gallis funditur. Galli ab Hispanis capti. Arana a Gall. diripitur.
4. Hispani Gallos circūuentos trucidant. Galli Hispanicas Colonias in Cuba, S. Ioan. & Iamaica diripiunt.
5. Carthaginensium & San-Mathensium Indorū mores & commercia. Hispani Smaragdos & aurū ab iis extorquent, & bella, seruitutē ac rapinas reponunt.
6. Germani aliquot Hispanor. exemplo Indos vexant. Illi quae sita morte intereunt. Valletunensium religio, arma & mores.
7. India multis locis desolatur. Incolae Hispanicam seruitutem effugiunt. Hispanis agre commeatus praebent. Pecuniam aspernantur.
8. Panamensis & Veneti emporii collatio. Quae Mercaturae ab Hispanis in India continenti exerceantur. Hispanorum cum Italis duellum.
9. Panama, & Nominis Dei situs. Aethiopes fugitini Hispanorum negotiationes infestant.
10. Descriptio Veraguae. Did. Gottierrez eā inire audet. Eius regulos beneficiis demulcet. A militibus famelicis deseritur. Alios Nominis Dei accersit curat.
11. Diet-Gottierrez Regulos Surrefis prouincia verbis delinit, mox vinculis onerat & aurum extorquere nititur. Cacicus vnus custodia elabatur.
12. Did. Gotierrez paulatim contabescit. A Barbaris interficitur. Equitatus Indis formidabilis.
13. Quo cōsilio Hispani expeditiones in Indiā susceperint. Sotti & Narvaez infausta expeditiones. Ferd. Cortesii in Mexicanos sauitia & perfidia.
14. Oua Crocodilorum edulia. Iguanae lacertarū genus. Manati pisces. Suerensium mores. Animal gemino utero. Vespertilionum dirum genus.

15. Francisc. Fernandis & Franc. Montegii in Iucatanæ expeditiones. Iucatanensium querela. Fodurensis provincia desolatio, & incolarum odium in Hispanos.
 16. Indus depingit mores Hispanorum. Cur Indi Hispanorum iugum acceperint. Descriptio Nicaragua, Incolarum potus & saltationes. Mons flammivomus.
 17. Pet. Aluaradi expeditio in regnum Peruanum. Eius mors, conscientiae dolor, & uxoris, Deum ipsum increpantis, interitus.
 18. Indorum color. Vinum & Ferrum in pretio habet. Legendi & scribendi peritiam in nostris mirantur. Hispanicum iugum excutere cupiunt.
 19. Indi Christianorum iudices. Sacerdotes & Monachi in Ind. occid. auari. Indi Hispanorum consuetudine deteriores, Christianam religionem rident.
 20. Indorum pertinax Idololatria. Did. Lopez epistola depingens mores & vitia ecclesiasticorum & iuridicorum Hispanorum in India Occidentali.
 21. Ceratum, Hispanor. flagitiis resistentem, mors intercipit. Iudicum onerosum munus.
- Sequitur Figura ari artificiose incisa numero 22.

VI. Historia, quâ ratione Hispani opulentissimas Peruanum regni provincias, capto Rege Atabaliba, occuparint. Et de ciuilibus bellis in eo Regno inter ipsos Hispanos. Itē breuis commentariolus de Insulis Fortunatis. Porro expeditio Gallorum in Floridam 1565. Haec parte continetur Historia Benzoniæ sectio 3. & ultima. Capita sequuntur.

1. Francisc. Pizarrus, Did. Almagrus & Fernand. Luques, expeditionem in Peruanas regiones suscipiunt. Indi Pizarrum & Almagrum malè accipiunt. Illi tandem in speratas opes incidunt.
 2. Pizarrus in Hispaniam nauigat. Potestatem in noua provincia sibi soli impetrat. Almagrum abs se alienat. Reconciliati tertium socium extrudunt.
 3. Atabaliba Rex Peruanus Hispanos ex suis finibus excedere iubet. Pontificem Romanum non agnoscit. Vi ab Hispanis capitur.
 4. Idem libertatē magno pretio paciscitur. Subolfacit consilia Hispanor. de sua nece, & de suspicionibus se purgat. Hispani eius spoliis ditescunt.
 5. Atabaliba morte afficitur. Eius legatus Quisquiz pralio vincitur. Pizarrus Cuscon captam diripit.
 6. Almagrus fit Marechallus regni Peruanum. Chilensem provinciam petit. Mangus Atabaliba frater rebellat. Cuscon capit. Pizarrus in eum auxilia contrahit.
 7. Almagrus à Chilensi provincia redit. Mangus fuga montes petit. Almagrus à Pizarro prohibitus clam urbem Cuscon intrat, Pizarri insidias declinat. Mox pralio victus à Pizarro capitur & in custodia necatur.
 8. Pizarri varias expeditiones suscipiunt. Ferdin. Pizarrus in Hispaniam transgressus, custodia clauditur. Francisc. Pizarrus ab Almagri factione interficitur. Did. Almagrus Filius, imperium provinciae occupat.
 9. Vacca de Castro à Cesare mittitur componendis motibus in Peru. Is Did. Almagrum pralio victum capitali supplicio affligit.
 10. Blasius Nunez Prorex &c. Hispanor. ordia in se concitat. Ab iis bellum contra proregem suscipitur. Prorex procuratorem regum interficit.
 11. Prorex Trugillium migrare constituit. Tumultus Lima orto capitur. Gonzallus Pizarrus bellum in proregem suscipit. Machicaus Panamā diripit. Inoiosa ei sufficitur. Verdugus, Nomine Dei potitus, mox inde à Pizarristis eiicitur. (interficatur.)
 12. Centenus à Caruaile funditur. Prorex vincitur &
 13. Petr. Gasca componendis Peruanæ provinciae motibus mittitur à Cesare. Scribit ad Gonzallum Pizarrum. Respondent Pizarrus & rebelles. Multae urbes à Pizarro deficiunt. Centenus Cuscon occupat.
 14. Amici deserunt Gonzall. Pizarrum. Centenus ab eo pralio vincitur. Chilensem provinciam petere abnuat.
 15. Gasca in Peru traicit, Pizarrum pralio vincit, In eum & alios noxios animaduertit.
 16. Gasca res Peruanas componit. Milites promissis explere frustra conatur. Contrera fratres in eius pecuniis inuolant. Ille recuperatis omnibus in Hispaniam traicit.
 17. Nauigationis à Panama in Peru ratio.
 18. Incolarum provincia Portu-veterensis mores, superstitio, & nauigandi mos.
 19. Guancavilictria incolarum mores & cultus. Guainacava transitus. Zarza-parilla herba. Chimbos mons.
 20. Peruanorum religio, ritus & cultus. Pecora. Ebrietatis studium. Opificia. Vini caritas.
 21. Peruanum putant Christianos concretos ex Spumâ maris. Aurifodina exhausta. Colonia in Peru condita ab Hispanis.
 22. Peregrini à Gasca à Peru arcetur. Hispanica classis naufragium. Benzoni ex India occidentali in Hispaniam & Italiam reditus.
 23. Brevis descriptio Insular. Canariarum, & rerum in iis memorabilium.
 24. Miraculum arboris in Insula Ferro. Canariensium mores. Teneriffes insula mons.
- Succedit Gallorum expeditio in Floridam an. 1565. cuius etiam supra in part. II. metio facta est, sed haec descriptio uberior videtur. Capita sunt:
1. A quo primum reperta Florida. Infelices expeditiones in eam, Iohannis Pontii, Ferdinadi Sotti, & Hispanor. Monachorum.

PARTIVM ET CAPITVM.

2. Ioh. Ribaldus Legatus Reg. Gallia in Floridā mittitur. Prospera de Florida fama multos inuitat. Apparatus Classis Diepæ fit. Multi metu inceptum deserunt. Retracti à fuga imponuntur in naues. Galli ab Anglis comiter accipiuntur.
 3. Gallica classis in Floridam appellit. Floridensium cultus, mores, cibi, fruges, potus. Crocodili & alia serpentes. Florid. religio. (Gallo trucidant.
 4. Hispanica classis ad Floridam appellit. Hispani
 5. Hispani Gallis in nauibus, deditiois leges ferunt. Galli deditioem aspernantur. Hispani in mortuos seuiunt.
 6. Galli ex Hispanor. manibus elapsi ad mare perueniunt. In aliquos è sociis incidunt.
 7. Duæ naues Galliam repetunt. Hispanicam nauem in fugam vertunt. Ad Rupellæ portum appellunt.
 8. Ioh. Ribaldus naufragium facit. Gallis fame conflantur. Ab Hispanis fæde trucidantur. Claudit hanc partem Supplex libellus viduar. & orphanorum in Gallia, ad Regem Carolum IX. propter cladem Gallis illatam in Franciâ Antartica ab Hispanis &c. 1565. Qui quoq. supra parte 2. habetur.
- Et tandem subnectuntur 28. Figurae aeneæ.

VII. Vera & iucunda descriptio præcipuarum quarundam Indiæ occidentalis regionum & insularum, ab Vlrico Fabro Straubingenensi perlustratarum an. 1534. Et his ordine constat capitibus.

1. Classis instructio propè Calis sub Archithalasso Pet. Manchossâ. Seuiliâ soluunt, Canariasq. petunt. an. 1534.
2. Veniunt in Ins. S. Iago, & aliam auib. refertam, demum attingunt Ins. Rio Ienero.
3. Hinc soluentes deueniunt in Portum S. Gabriel. Et tandem in Rio della Plata an. 1535. Vbi regionis, incolarum, & aliar. rerû memorabiliû descriptio.
4. Fames & cætera miseriae describuntur.
5. Indi ciuitatem Bonas Aeieres impetunt.
6. Naues rursus conscendunt & Thyembos petunt.
7. Manchossa reuertitur in Bonas Aeieres, repetit Hispaniam, & in itinere moritur. Alphonsus Gabretus adducit alias duas naues ex Hispania. Instituitur cursus in Fluium Paranam: subiungitur istius tractus & incolarum descriptio.
8. De ingenti serpente, & nonnullis populis circa fluium Paranam. (genarum mores &c.
9. Perueniunt ad Carios. Describitur regio & indi.
10. Cari cum Christianis pugnant, mox gratiam petunt, & fædus pangunt.
11. A Cariis proficiscuntur ad Peiembas.
12. Vterius pergunt ad Naperios & Peiiffennas.
13. Christiani ab Indis misere interimuntur. Homici- da cremantur. Christiani colliguntur.

14. Consilium cruetum ipsorum Christianorum, aduersus Thyembas.
15. Thyembæ illatam iniuriam ulciscuntur.
16. Christiani naufragium faciunt. Veniunt in ciuit. Bonas Aeieres. Nouus Dux ex Hispania.
17. Nauigant in altum fluminis Paraboe. Veniunt ad Achkereros. Pugnant cum Daberis. Ad Barchereos proficiscuntur.
18. Veniunt ad Surukufos, Achkeros, & Scheruos. Varia obseruant.
19. Ad Regem Scheruorum pertingunt.
20. Humaniter excipiuntur. De Amazonibus discursus. Veniunt ad Siberios & Orthusios.
21. Reuertuntur propter luem ad Scheruos, & mox nauigant ad Generalem. Oritur seditio.
22. De regione Suruckussierorum. Superbia Ducis Albernunzii, qui captiuus mittitur in Hispaniam. Oritur bellum intestinum, & Carij deficiunt.
23. De rebellionem Cariorum & aliorum Barbarorum contra Hispanos.
24. Hispani hostes persequuntur. Pagum Thaberi expugnant. Regiones vicinas perlustrant.
25. Ad Naperos veniunt. Hinc ad Maipaios. Describuntur Regio & Incolæ.
26. De Pethonis, Maiegonis, Marronis, Parronis, Symannis, Barchkonis, Zeyhannis, Carconis, atq. Siberis, India occid. populis.
27. Veniunt ad Peyssennos, Maigenos, & malè excipiuntur. Pergunt ad Karcokios humaniores.
28. Hinc ad Machkockios. Vbi redduntur Duci Litera inhibitoria ex Peru. Ipse mittit legatos vers⁹ Lima.
29. Cibus apud Machkockios deficit; ergò reuertuntur ad Karcokios. Cû quibus pugnant satis feliciter.
30. Veniunt ad Ciuitatem Nostra Signora de sumssione. Bellū oritur inter Duces. Vlricus Faber dimissionē impetrat, & iter versus patriâ ingreditur.
31. Venit ad Tuos Anthropophagos, & tandem per multa pericula ad oppidulum. S. Vicenda, ubi nauem Lusitanicam inuenit.
32. Soluit inde, & Lysebonam nauigat.
33. Post multas tempestates & pericula, in portum Angliæ Wydt, & hinc Antuerpiam an. 1554. Figura passim interfertæ sunt. (saluus peruenit.

VIII. Descriptio primo trium itinerum, Nobiliss. & fortissimi Equitis.

1. Francisci Draken, qui circumnauigato vniuerso terrarū orbe, postea copiis nauticis, ad expugnandum ciuitatem Panamam, in Indiam nauigauit.
2. Secundo iter nobiliss. Equitis Thomæ Candisch, qui duorum ferè annorū spacio 13000. Anglicana milliaria in mari confecit: ubi describuntur omnia, quæ in hoc itinere ipsi acciderunt.

3. Tertio: duo itinera nobiliss. & fortiss. Equitis Gualtheri Raleigh. quibus describitur auri-ferum regnū Guiana, cū aliis finitimis regionibus.

Omnia primum Anglicanā linguā edita: nec in certa capitula diuisa, quapropter etiā prolixiorē Indicem hic ponere nō opus videtur, cum ex ipsa descriptione, & marginalibus, res omnes notabiles attento Lectori facile pateant.

Et Figura quoq. necessaria textui inseruntur.

4. Monendum occurrit, octaua huius parti subiunctam esse quartā (licet non satis pertinentē) Narrationem expeditionis, cursus marini, rerumq; gestarum classis Belgicæ in Indiam occidentalem. an. 1599. itidem cum suis Figuris.

IX. Genuina descriptio duarū nauigationum Hollādicarum, quas Bataui in diuersas orbis partes magno animo, etsi variā fortunā susceperunt.

1. Et primo quidem libro narratur, quo pacto quinque naues, quæ Amsterodamo an. 1598. soluerant, superato Fretō Magellanico, in Moluccas insulas pertere conata, diuerso euentu vñ fuerint, tribus scopum suum affecutis, duabus reliquis in periculo illo strico vi tempestatum variè afflictis, irritiq; conamine tandem domum redire compulsi.

2. Secundo libro continetur diuturna & periculosa nauigatio, quā Oliuerius van-der-Noordt, classis 4. Nauium, & 248. hominum Generalis prefectus, per idem æstuosum fretum Magellanicum confecit: qui triennii spatio velis uniuersum terræ globum intrepidus obiuit, eoq; in cursu varia notauit.

E Germanico latinitate donati, & aeneis Iconibus suis locis ornati.

X. 1. Primò duæ Nauigationes Dn. Americi Vesputii, sub auspiciis Castellani Regis Ferdinandi susceptæ.

Prior, in Pariam, quam postea suo nomine Americam vocauit. A.C. 1497.

Posterior, in modò dictam Americam. an. 1499.

2. Solida narratio de moderno prouinciæ Virginie statu, qua ratione tandem pax cum Indianis coaluerit, ac castella aliquot ad regionis presidium ab Anglis extructa fuerint: addita historia lectu iucundissima, quomodo Pokahuntas, Regis Virginie Powhatan filia, primori cuidam Anglo nupsit.

Authore Raphe Hamor Virginia Secretario. Anglico primò idiomate.

3. Vera descriptio Nouæ Angliæ, quæ America pars ad Septentrionalem Indiam spectat, à Capitaneo Iohanne Schmidt, Equite atque Admi-

rali, delineata 1614c. u. accessit Discursus, quomodo in secunda nauigatione à Gallis captus, an. 1616. demum liberatus fuerit.

Subiiciuntur Figura 12.

XI. Descriptio admirandi itineris à Gulielmo Schouten Hollando peracti: quā ratione in meridionali plagā freti Magellanici nouum hætenusque incognitum in mare Australe transitum patefecerit: quas item terras, insulas, gentes, resque mirabiles in dicto Australi oceano obuias habuerit. Annis 1615, 1616, 1617.

Cum Tabulis, & Figuris 9.

Appendix huius XI. Tomi, seu Descriptio admirandæ nauigationis Georgii à Spilbergen, classis Belgicæ cum potestate Prefecti, per fretum Magellanicum, & Mare Meridionale, ab an. 1614. vsque ad an. 1618. inclusuè peracta. Quæ noui per fretum Magellanicum & mare Meridionale in Indiam Orientalem Transitus, incognitorumque hætenus terrarum & gentium, vi & omnium qua terra marique acciderunt & visa sunt memorabilium, explicatio continetur.

Additis pulcherrimis Figuris in æs incisis, numero 17.

XII. Descriptio Indiæ Occidentalis. Auth. Antonio de Herrera, supremo Castellæ & Indiarum, autoritate Philippi III. Hispæniarum Regis, Historiographo.

Accesserunt & aliorum Indiæ occidentalis descriptiones, uti & Nauigationum omnium per Fretum Magellanicum succincta narratio.

Quibus coherent Paralipomena Americæ, in quibus res plurimæ memoria & obseruatione dignissima, imprimis regionum natura, aeris constitutio, temperamenta Elementorum, incolarum ingenia, quæ in magno opere historico aut omittuntur, aut leuiter attinguntur, iucunda non minus quam erudita descriptione pertractantur.

In descriptione Ant. de Herrera hæc habentur capita.

1. De Indiæ occidentalis diuisione.

2. De Institutis in Indiam nauigationibus.

3. Reliqua ad nauigationes attinentia pertexuntur.

4. De India Septentrionali.

5. Fines ac termini Camera S. suprema Curia S. Domingo.

6. De Insulis Hispaniolæ & Cubæ.

7. De Insulis Iamaicæ, S. Iuan, los Lucayos, & los Canibales.

8. De Ve-

PARTIVM ET CAPITVM.

8. De Venezuela, fluuij de la Hacha, noua Andalu-
zia, Florida, & noua Hispania sinu, &c.
9. De limitibus seu territorio Camera Mexicana.
10. De Episcopatibus Guaxaca, Mechoacan, & In-
catan, nec non de prouincia Tabasco.
11. De territorio praefectura de Guadalaiaara.
12. De territorio Camera de S. Iago de Guatemala.
13. De prouincijs Honduras, Nicaragua, & Co-
14. De India Australi. (starica.
15. De districtu ac limitibus Audientia Panama.
16. De districtu ac finibus Camera Sancta Fe de Bo-
gota siue de nouo regno Granatensi: & de regio-
ne Peruanâ.
17. De districtu Camera S. Francisci del Quito.
18. De prouincijs Popayan, los Quixos, en la Canela,
Pacamoros, & Gualfongo.
19. De districtu Audientia de los Reyes.
20. Recensentur reliqua qua ad hanc Camera per-
tinent loca.
21. De districtu Camera de la Plata siue de los Char-
22. De districtu praefectura Chiles. (cas.
23. De prouincijs Freti Magellanici.
24. De prouincijs de Rio de la Plata, & Brasilia.
25. De Prouincijs & regione Brasilia.
26. De India occidentali, nempe Insulis aromatiferis,
Philippinis, Chinarum tractu, Iapan, & los Le-
quios.
27. De noua Guinea, Insulis Salomonis, & de Ladro-
nes, quibus India occidentalis terminatur.
28. De supremo Indiarum concilio, & Spirituali Ec-
clesiarum in his locis regimine, sub auspicijs Regis
catholici.
29. Adhuc de spiritali regimine, bonis defuncto-
rum, matrimonijs & S. Inquisitionis officio.
30. De forma imperij qua uti solet supremum India
concilium, deq. Camerarum fundatione, & regijs
istorum tractuum cancellarijs.
31. De negotijs qua à supremo concilio ex consensu Re-
gis pertractantur.
32. Reliqua ad Indiarum regimen pertinentia. Sub-
iungitur Catalogus Praesidum, Consiliariorum,
Secretariorum, & Fiscalium supremi Indiarum
concilij &c.

Tabulae necessariae passim intersertae sunt.

Quod attinet aliorum descriptiones Indiae Oc-
cidentalibus continentibus hic,

1. Narratio Navigationis instituta mandato Regis
Hisp. an. 1618. à duabus Carauallis, qua soluentes
portu Lisbonensi, versus Australes mundi par-
tes ad lustrandum Fretum le Maire, profectae
sunt, ductu D. Iuan de More capitanei &c.
2. Breuis Narratio omnium per Fretum Magellani-
cum institutarum navigationum.
1. Ferdinandi Magellani. an. 1519.

2. Nauis Episcopi Placentia D. Gutieres Caruaial.
3. Iussu M. Garcia Mendoza, soluentibus è Chili
nauibus.
4. Clasis D. Frey Garcia & Iofre de Loaysa. 1525.
5. Francisci Draci. 1572.
6. Petri Sarmiento, è Lima, 1579.
7. Thoma Candisch. 1587.
8. Eiusdem Candisci. 1591.
9. Iacobi Mahu & Simonis de Cordes, Rotteroda-
mo soluentium. 1598. (dem 1598.
10. Oliuarii de Noort, à Belgio soluentis. an. eo-
3. Catalogus vocabulorum aliquot, quibus uteban-
tur incolae Insularum Salomonis.
4. Descriptio Indiae Occidentalis Petri Ordonnez de
1. De Insulis Canarijs &c. (Cenillos.
2. De Prouincijs S. Marta, nouo regno Granatensi,
praefectura Popayan, territorio del Quito &
eius episcopatibus.
3. De episcopatibus & prouincijs Lima, Cuzco,
Charcas, alijsq. Peruuia prouincijs.
4. De itinere in Cubam & alios tractus.
5. De Peruuia regno Chili & alijs prouincijs.
6. De regimine Indiarum in genere.
7. De Episcopatibus, & negotijs politiam concer-
nentibus.
8. De amplitudine & opibus noua Hispania, &
successu Christianismi.
5. Descriptio succincta America è Tab. Geographicis
P. Bertii. qua continentur:
1. Descriptio Terrae Nouae.
2. Descriptio Tercere.
3. Descriptio Iucatanae.
4. Descriptio Cuba & Jamaica.
5. Descriptio Hispaniola.
6. Descriptio Nouae Hispaniae.
7. Descriptio Americae Australis.
8. Descriptio Peruuiae.
9. Descriptio Argentifodinarum Potosi.
10. Descriptio regni Chili.
11. Descriptio Brasiliae.

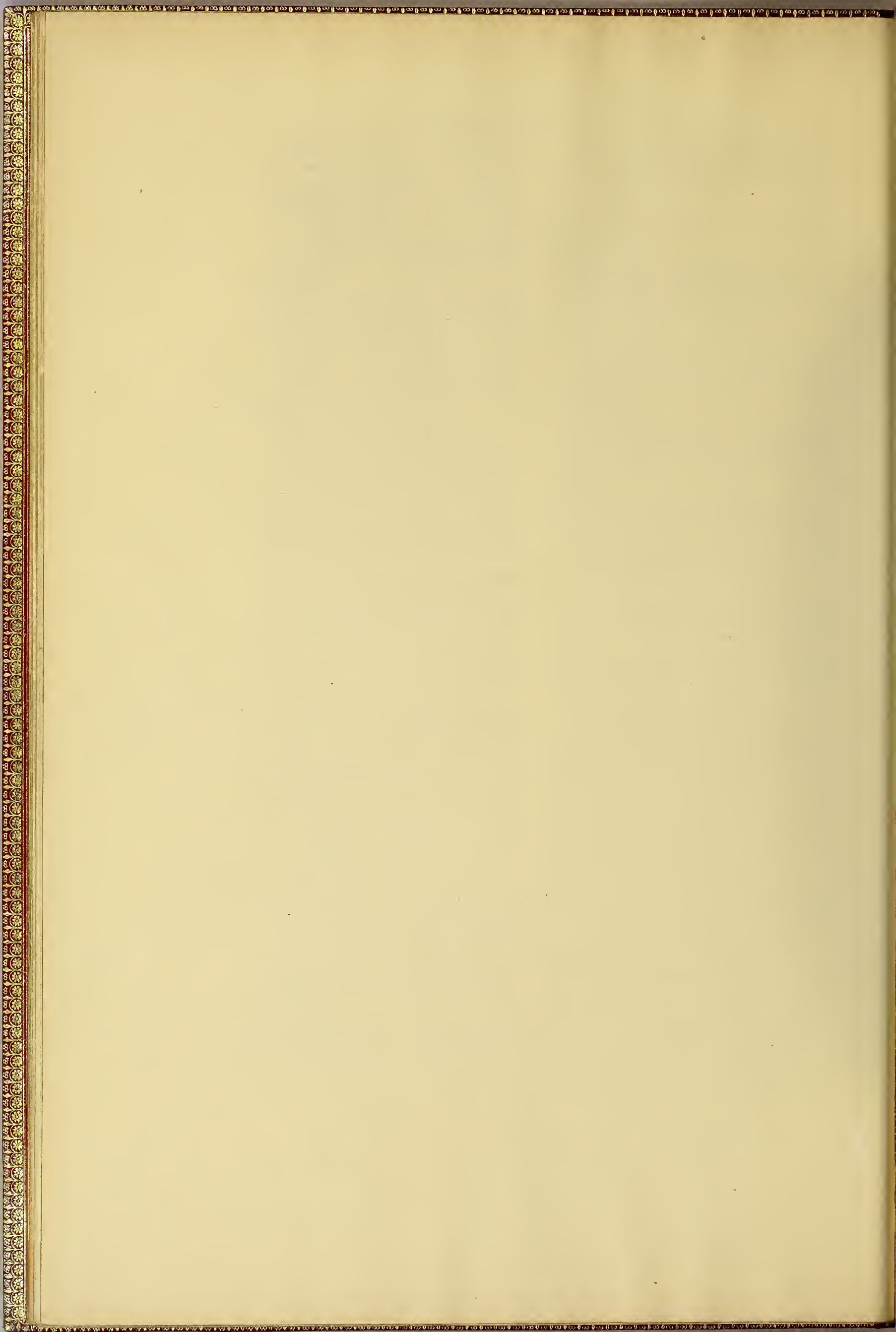
Sequuntur nunc Paralipomena Americae, cum
Figuris hinc inde conuenienter dispositis.

XIII. 1. Exacta & accurata descriptio Terrae recens repertae seu Nouae Angliae.

1. De eius situ, fertilitate, portibus, fructibus, a-
nimalibusq.
2. De suppellectili incolarum, & de Sirenibus.
3. De incolis huius insulae quadam memorabilia, &
quomodo Angli domicilium in ea fixerint.
4. De religione ac ritibus in noua Angliâ.
2. Amplior descriptio Virginiae.
1. De natura & conditione, fluminibus & incolis
huius regionis.
2. De ar-

ELENCHVS PARTIVM ET CAPITVM.

2. De arboribus, fructibus, radicibus, animantibus variis.
3. De incolarum agricultura.
4. De Indigenis Virginia & eorum moribus.
5. De Religione Incolarum.
6. De politia eorundem.
7. De captiuitate & liberatione Ducis Schmidii: necnon de Barbarorum triumpho, & incantationibus.
8. De pralio nauali an. 1620. ad littus Virginia, inter vnā Anglicanā & duas Hispanicās naues.
9. De magna clade, quam Angli an. 1622. in Virginia acceperunt.
10. Quo loco res Anglorum nunc sint in Virginia, quibus commoditatibus fruuntur, quaq; recens illic inuenerint.
3. De Bermuda seu Summeri Insulā.
 1. De eius situ, natura & temperie.
 2. De diuersis creaturis & commoditatibus.
 3. Quomodo Angli in hac Insula vsq; ad annum 1622. fœtificarint.
4. De Brasilia.
 1. De diuersis moribus & ritibus Brasiliensium.
 2. De Festis ipsorum, quando captiuos necant, aut Nobiles creant.
 3. De varietate Linguar. & populorum in Brasilia. Item de Regionis natura & conditione.
 4. Quomodo Parketus Anglorum Dux S. Vincent. & Portū bellū aggressus sit, & occuparit.
5. De Guaiana.
 1. De miseranda cade 77. Anglorum apud insulā S. Lucie, cum in Guaianam tenderent, & de mirabili nauigatione reliquorum.
 2. Quomodo Harcurtius in Guaianam nauigauerit, & de variis illius regionis prouinciis & fluminibus.
 3. De politia, anni tempestatibus, & religione incolarum, item de natura regionis & animalium.
 4. De Plantis medicinalibus, & de Gigantibus latas aures habentibus.
 5. Descriptio fluiui Amazonum explorati per Wilh. Dauies, Anglum.
6. De Terrā Australi incognitā.
 1. De regionis magnitudine, incolarum moribus, gestibus, ingenio, proprietatibus & armis: necnon de regionis fertilitate.
 2. Sinus, Portus, Insulæ &c. huius regionis.
 3. Sylloge quarundam rerum memorabilium.
 4. Quid Ioannes de Onate in noua Mexico explorauerit.
7. Expugnationis vrbs S. Saluatoris & sinus omnium sanctorum, an. 1624. ab Hollandis facta, descriptio: Item quomodo Hispani vrbe & sinu illorursus potiti sint. Cum Appendice.
8. De amplā regione Cibolā, in Septentrionali parte America, qua ab Hispanis Noua Granada appellatur.
9. De regione Noui Mexici, in eadem America parte.
10. Ephemeris, qua historia & res gesta classis Nassouica, qua sub Archithalasso Iacobo Eremita, totum terrarum orbem, annis 1623, 1624, 1625, 1626. circumnauigauit, per singulos dies describuntur.
11. De Prouincia Cinaloa, in India Boreali, quam Nunñez de Gusman primus detexit. Et nauigatio Francisci de Vlloa in has regiones America Septentrionalis.
12. Descriptio vrbs Mexico & Nouæ Hispaniæ. Item, Mira narratio de antiquis Indis in Iucatan. Nec nō de admirandis quibusdam creaturis & aliis rebus in Guatimala, alijsq; locis America.
13. De nouis itineribus aliquot Anglorum in regnum Guaianæ, ex relatione Iohannis Schmid Angli. an. 1605. & 1628. Item Colonia Anglorum in insula S. Christophori. 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, & 1629.
14. Vera & accurata narratio, quo pacto prædiues classis argentea ex noua Hispania in Matanza portu insulæ Cubæ, à nauibus societatis Americanæ, quæ est in fœderatis prouinciis Belgicæ, intercepta & occupata fuerit an. 1628. Duce Petro Heinio &c. Cum Catalogo Mercium huic classi ereptarum & in Belgium aduectarum.
15. De captā Olinda seu Phernambuco, vrbe Brasiliæ, quā classis Americana Societatis in fœderatis Belgii prouinciis, an. 1630. occupauit. Duce Henr. Cornelio Lonckio &c. Subnectuntur Articuli Transactionis initæ inter modò nominatū Henr. Lonckium supremum classis præfectum, & Theodorum à VVartenburg, Tribunum militum, necnon sanctioris consilii Assessores, Americana Societati in fœderatis Belgii prouinciis merentes, in sinu ad Phernambucum tunc versantes, ab vna parte: & Antonium de Lima, præfectum Castellī S. Georgii, nomine Regis Hispaniarum, ab altera parte. Item, Catalogus eorum, qua in vrbe & munimentis ad Olindam, vt & in Castello S. Georgii, & Castello ad mare sito, reperta sunt. Pleraq; cum Figuris Tabulisq; ari eleganter incisis, & idoneis locis passim intersertis, sufficienter exornata.

35406

J
De Bny
GV
Elen
1634
Lat
1

